

Door: mr. T.H. Flaming, advocaat bij Smallegange NV.

Beslaglegging van zeeschepen

Het komt in de praktijk regelmatig voor dat er vorderingen ontstaan op de eigenaar van een zeeschip. Zo kunnen bijvoorbeeld vorderingen ontstaan wegens schade aan door het schip vervoerde lading, uit aanvaring of vanwege hulpverlening, maar ook vanwege onbetaalde facturen betreffende aan het schip geleverde scheepsbenodigdheden, brandstof (bunkers) of smeerolie.

Meestal levert het regelen van dergelijke zaken met de scheepseigenaar of zijn agent geen probleem op. Echter, in sommige gevallen valt niet te verwachten dat de scheepseigenaar de vordering vrijwillig zal voldoen. Dit kan bijvoorbeeld liggen aan de hoogte van de vordering of aan de financiële situatie van de scheepseigenaar. Indien in die gevallen gewacht wordt tot het schip vertrokken is stuit men op praktische problemen. De (juridische) scheepseigenaar is meestal niet meer dan een vennootschap met daarin als enig vermogensbestanddeel het betreffende schip. Wordt het schip verkocht, dan blijft een lege huls achter. Dergelijke zogenaamde "single ship companies" zijn vaak gevestigd in landen als Liberia en Panama. Het uitwinnen van de eigenaar via de rechter is daarom vaak geen reële optie.

Om te voorkomen dat deze weg bewandeld moet worden kan in sommige gevallen, ter zekerheid tot voldoening van een geldvordering op de scheepseigenaar, conservatoir beslag gelegd kan worden op het zeeschip. Dit "aan de ketting leggen" van een schip kan in de exploitatie van het schip (bedrijfs-) schade met zich meebrengen. Het schip mag na het leggen van het beslag de haven niet meer verlaten. Zodoende kan het soms voldoende zijn dat enkel de mogelijkheid van het leggen van beslag wordt genoemd om de eigenaar of een partij die het schip in rompbevrachting heeft tot betaling of het stellen van een garantie te laten overgaan. Het behoeft weinig toelichting dat onrechtmatig gelegd beslag ertoe kan leiden dat de beslaglegger geconfronteerd wordt met een claim van de eigenaar/rompbevrachter van het schip.

Beslagverdrag van 1952

Weten wanneer beslag op een zeeschip mogelijk is, is niet alleen van belang voor de partijen die vorderingen hebben op een zeeschip, maar evenzeer voor de eigenaren van het zeeschip zelf. De mogelijkheid tot het leggen van beslag verschilt van land tot land.

Internationaal regelt het Verdrag van Brussel van 10 mei 1952 ("het Beslagverdrag van 1952") de mogelijkheid tot het leggen beslag op zeeschepen. Veel landen zijn aangesloten bij het Beslagverdrag van 1952, enkele maritiem belangrijke landen (bv. Liberia en Panama) echter niet. Het Beslagverdrag van 1952 is van toepassing indien het land waar beslag wordt gelegd én de vlaggestaat van het schip partij zijn bij het verdrag.

In de praktijk beperkt het Beslagverdrag van 1952 voornamelijk de mogelijkheid tot leggen van beslag. Het verdrag stelt namelijk dat uitsluitend tot zekerheid voor een in het verdrag gedefinieerde "Maritime Claim" beslag gelegd mag worden op een zeeschip. De maritieme vorderingen zijn in dit verdrag opgesomd in een gesloten lijst. Indien het schip niet onder de vlag vaart van een staat partij bij het Beslagverdrag van 1952 is dit verdrag niet van toepassing. Dit heeft tot gevolg dat de vordering waarvoor beslag gelegd wordt ook geen "Maritime Claim" hoeft te zijn.

Hoe gaat het leggen van conservatoir scheepsbeslag nu in zijn werk? In Nederland is scheepsbeslag pas mogelijk nadat de rechter hiertoe verlof heeft verleend. Een dergelijk verlof kan, indien noodzakelijk, zelfs verkregen worden op tijden dat de rechtbank gesloten is. De kosten die gemoeid zijn met het leggen van beslag zijn in Nederland relatief beperkt. De advocaat moet een verzoekschrift opstellen en indienen en er dient bij de rechtbank griffierecht voldaan te worden. Ten tenslotte moet natuurlijk de deurwaarder op pad gestuurd worden om na verkrijgen van het rechterlijk verlof het beslag te

leggen. Hij dient hiervoor fysiek aan boord te geraken van het zeeschip.

Beslagverdrag van 1999

Tot voor kort werd het scheepsbeslag enkel beheerst door het Beslagverdrag van 1952 en het nationale recht. Recent is hier verandering in gekomen. Vanaf 14 september 2011 is een nieuw verdrag in werking getreden, het Beslagverdrag van 1999. Er zijn pas 10 staten lid bij dit verdrag, waaronder Estland, Letland, Liberia en Spanje. Nederland is niet aangesloten bij het Beslagverdrag van 1999. Het 1999-verdrag wijkt op een aantal punten af van het 1952-verdrag. Enkele hiervan zullen hierna benoemd worden.

Het Beslagverdrag van 1999 kent andere regels voor wat betreft haar toepasselijkheid dan het Beslagverdrag van 1952. Zo vereist het Beslagverdrag van 1999 niet dat het schip waar men beslag op wil leggen een zeeschip is. Het beslagverdrag van 1999 is van toepassing op alle schepen en niet alleen op zeegaande schepen. Daarnaast is onder het Beslagverdrag van 1999 niet van belang of de vlaggestaat van het schip ook partij is bij het verdrag, hetgeen wel een vereiste is onder het Beslagverdrag van 1952. Het Beslagverdrag van 1999 is van toepassing op alle schepen binnen de jurisdictie van een land dat is aangesloten bij het verdrag.

De lijst van maritieme vorderingen waarvoor scheepsbeslag gelegd mag worden verschilt ook aanzienlijk. De lijst van het beslagverdrag van 1999 is omvangrijker dan die in het beslagverdrag van 1952. Een belangrijke toevoeging die geboden wordt onder het 1999 verdrag is het leggen van beslag vanwege onbetaalde verzekeringspremies met betrekking tot het schip. Hierbij kan worden gedacht aan P&I en Hull & Machinerie verzekeringspremies die onbetaald zijn gebleven.

Beslag en dan?

Niet alleen in Nederland, maar in praktisch alle landen vermeld het door de rechter verleende verlof aan tijdsbestek waarbinnen een vordering in de hoofdzaak aanhangig gemaakt moet worden. Indien een reder niet wil betalen of geen garantie wil stellen is het leggen van beslag slechts een eerste stap in het afdwingen van betaling. Omdat de kosten van het beslag, alsook de kosten in de verdere procedure in Nederland, relatief beperkt zijn, is het leggen van scheepsbeslag een interessante mogelijkheid. De advocaten van Smallegange NV staan u graag bij voor nader advies over uw mogelijkheden tot verhaal van uw vordering.